

תנועת הקיבוץ הדתי

ג' טבת, 10.12.10

גיליון מס' 237

שבת פרשת ויגש

מאת הילה אונא, קיבוץ שדה אליהו

"וַיִּתֵּן אֶת קִלּוֹ בְּבִכִּי"

בזמן כתיבת הדברים (יום ראשון בבוקר) מביעים הדוברים בתקשורת אופטימיות זהירה, אך האש עדיין משתוללת בכרמל. חברינו מניר עציון, ועוד אלפי משפחות עדיין לא שבו אל ביתם. לרבים מהם – ובתוכם ילדי כפר הנוער "ימין אורד" – אין לאן לחזור... חבל ארץ ירוק, פורח ויפהפה מפוחם ועשן כולו. ובזמן שהכבאים ואנשי הביטחון נאבקים בלהבות, ובבתי החולים נאבקים על חיי הפצועים, האש משתוללת גם בתוכנו... והכותרות באינטרנט שופכות דלק: "הרב עובדיה רומז: השריפה בגלל חילול שבת". "הרב ליאור: זה בא עלינו כתוצאה מהסגרת חלקי ארץ ישראל למחבלים". "שר האוצר צריך לשים את המפתחות ולהתפטר כבר עכשיו". "שר הפנים עסוק בכיבוי אש בש"ס...". "אני פעלתי. קודמי בתפקיד לא...". הטוקבקיסטים, שיודעים הכל, מכלים זעמם ותסכולם זה בזה ובמנהיגי המדינה, בשעתה הקשה. כולם מחפשים אשמים, כולם דורשים מכולם לקחת אחריות, כולם מחפשים סיבות והסברים. ואנו - מביטים, קוראים, מקשיבים, ובוכים...

גם בפרשת השבוע ויגש בוכים הרבה...

הסיפור הדרמטי של יוסף ואחיו מגיע אל שיאו. בפרשה הקודמת, יוסף פועל בשיקול-דעת ובהתנכרות מחושבת המסתירה את רגשותיו, אך כשהוא עד לייסורי המצפון של אחיו, "וַיִּסַּב מַעְלֵיהֶם, וַיִּבְכֶּה". בפרשה שלנו, בעקבות דבריו של יהודה, "וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק... וַיִּתֵּן אֶת קִלּוֹ בְּבִכִּי...". יוסף ממשיך לבכות, כאשר הוא מנשק לאחיו - "וַיִּבְכֶּה עֲלֵהֶם", אך הם כנראה עדיין מופתעים ומבוהלים. היחיד שמגיב הוא בנימין, "וּבִכָּה עַל צְנֹאָרָיו". כמובן שגם בפגישה הנרגשת של יוסף עם אביו, "וַיִּבְכֶּה עַל צְנֹאָרָיו עוֹד...".

קל להזדהות עם בכיו של יוסף, שיש בו מן הכאב והגעגועים של עשרים שנה. אך ה"טוקבקיסט" הקטן שבקרבתנו לא יכול לשתוק: היכן הכעס והתסכול? איך אפשר להבליג ורק להתרגש ולבכות? צריך לחפש את האשמים ולמצות איתם את הדין! מישהו צריך לקחת אחריות ולשלם על הפגיעות! יוסף מלמד אותנו איך להרגיע את ה"טוקבקיסט"... לא שהוא משחרר את אחיו מאשמה ומאחריות, אך הוא מלמד אותם (ואותנו) שיעורים חשובים.

השיעור הראשון: ברגישות ובחוכמה יוסף מוביל את אחיו אל המקום המשמעותי, שממנו מגיעים באופן אישי אל ההודאה באשמה ואל לקיחת אחריות. הוא מחכה בסבלנות שהם ירגישו ויבינו זאת מתוך תוכם פנימה, ולא מתוך אמירה ותובנה חיצונית. הרגעים האלה מגיעים, ואלו הרגעים המרגשים ביותר, הרגעים שגורמים לו לבכות, לא רק על עצמו, אלא איתם ועליהם.

בפרשת מקץ הם מודים באשמה: "וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אָבֵל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ, אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהַחְתִּנּוֹ אֱלֵינוּ, וְלֹא שָׁמַעְנוּ, עַל כֵּן בָּאָה אֱלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת". בפרשת ויגש, יהודה, בשם כולם, לוקח

אחריות: "כי עבדך ערב את הנער, מעם אבי ... ועתה, ישוב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אָחיו. כי איך אֶעֱלֶה אֶל אָבִי, וְהַנֶּעֱר אֵינְנוּ אִתִּי: פֶּן אֶרְאֶה בְרַע אֲשֶׁר יִמָּצֵא אֶת אָבִי".
הודאה באשמה ולקיחת אחריות, שבאות באופן פנימי ואישי, מעידות על מנהיגות ראויה.
הודאה באשמה ולקיחת אחריות הבאות כתוצאה מבירור והסקת מסקנות (ולא מתוך רצון לכסת"ח או לאסוף קולות לקראת הבחירות הבאות...) הן המפתח לתיקון אמיתי לעתיד.
רק כך - מלמד אותנו יוסף - אפשר לבנות את מה שנחרב, ולהצמיח היכן שנשרף...

השיעור השני נלמד מתוך דברי רש"י על בכייתם של יוסף ובנימין זה על צווארי זה:
ויבך [יוסף] – על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב. ובנימין בכה על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו להיחרב.
ומרחיב המדרש (ר"י מקאזמיר, בתוך מעיינה של תורה):

מדוע זה בכו עכשיו, בשעת שמחה, על החורבן שבעתיד? ומדוע בכו כל אחד על חורבן חברו ולא על חורבן עצמו? ברם, כידוע נחרבו בתי המקדש בגלל שנאת חנם. והנה, אשר נפגשו יוסף ובנימין והרגישו כי הפירוד ביניהם עד כה נגרם בשל שנאת חנם - מיד ראו את החורבן, שאף הוא היה תוצאה של שנאת חנם. לפיכך בכו... תיקונה של שנאת חנם הוא להגביר את האהבה ההדדית כל כך, עד שצער חברו יכאיב את האדם יותר מאשר צער עצמו. לפיכך בכו כל אחד על חורבן חברו... אהבה שכזו עשויה להיות תיקון לשנאת החנם...

כעת, מתוך הבכי, אנו צריכים ללמוד מיוסף ובנימין להרבות באהבה הדדית, באחדות, בהזדהות, בנתינה ובעשייה. עלינו להתאבל על מי שמסרו נפשם, לתמוך במי שחרב עליו עולמו ולחזק את מי ששומר על ביטחונו ושלומו ודואג לנו יומם ולילה. אחרי הבכי, ומתוך האהבה, האכפתיות והאחדות, יגיע זמן החקירות, האשמה והאחריות, בתקווה שהן יבואו מתוך מקום אמיתי שיוביל לבניין ולתיקון.

השיעור השלישי שמלמד אותנו יוסף טמון במילים החוזרות בדבריו לאחיו: "כי ... שְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֶיכֶם ... וַיִּשְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֶיכֶם ... וְעַתָּה לֹא אִתְּם שְׁלַחְתֶּם אִתִּי הִנֵּה, כִּי הָאֱלֹקִים...".
קטונתי מלהוסיף ולדרוש על דברים אלו. נפלאות ונסתרות דרכי ה', אך לבטח אל לנו לחפש תשובה ופתרון בוודאי בשמו של האחר ובהכאה על חזהו.
אסיים בתפילה לתיקון, לנחמה, לצמיחה ולפריחה, ולהתגשמות דברי הפסוק האחרון בפרשה ביושבי הכרמל: "וַיִּאָחְזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד".

הילה אונא – אמא של שי, אור, גיל והלל. אשתו של רון. בת בארות יצחק וחברת שדה אליהו. עוסקת ב"שירותי מילים" – עריכה לשונית, כתיבה וחרוזה. מרכזת את פעילות "אשה בתנועה" בקיבוץ הדתי.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף בכל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il